

בגלוֹתָא. לאמר בפּוֹרְקָנָא דְּלָהּוֹן דִּישְׂרָאֵל. לאמר **לעַלְמָא דָאָתִי.**

אֲשִׁירָה לִיְיַיְנִי נְשִׁיר מִיבָּعִי לֵיהֶنֶּה, מַאי אֲשִׁירָה. אֲלָא
בְּגִינַן דְּהָוֹן מִשְׁבָּחָן תְּוִשְׁבָּחָתָא
דִּמְטְרוֹגְנוֹתָא. (בעו לשׁבָחָא) לִיְיַיְנִי: דָא מַלְכָא קְדִישָׁא. כי
גָּאהֲנָה גָּאהֲנָה (קְמָה): דְּסָלִיק וְאַתְעַטָּר בְּעַטְרוֹי, לְאַפְקָא
בְּרַכָּאָן וְחִילִין וְגִבּוּרָאָן, לְאַסְקָא בְּכָלָא. כי גָּאהֲנָה
גָּאהֲנָה: גָּאהֲנָה בְּהָאֵי עַלְמָא, גָּאהֲנָה בְּעַלְמָא דָאָתִי. כי
גָּאהֲנָה בְּהַהּוֹא זְמָנָא, גָּאהֲנָה, **בְּגִינַן דִּיתְעַטָּר בְּעַטְרוֹי**
בְּחִדּוֹתָא שְׁלִימֹתָא.

סִים וּרְכָבָו רַמָּה בַּיִם, שְׁוֹלְטָנוֹתָא דְּלַתְתָּא,
וְשְׁוֹלְטָנוֹתָא דְּלַעַילָּא דְּאַחִידָן בָּהּוּ, אַתְמָסָרוּ
בְּהַהּוֹא יְמָא רַבָּא, וְשְׁלָטָנוֹתָא רַבָּא לְמַעַבָּד בָּהּוּ
נוֹקְמִין. וְתְגִינֵּן, לא עֲבִיד קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הַוָּא דִינָא

לשון הקידוש

להתעלות בפל. כי גָּאהֲנָה – גָּאהֲנָה
 בעולם הזה, גָּאהֲנָה לעולם הבא. כי גָּאהֲנָה
 באוטו ומַן, גָּאהֲנָה בְּרִיךְ שִׁיתְעַטָּר
 בעטרותיו בחורה שלמה.

סִים וּרְכָבָו רַמָּה בַּיִם – הַשְּׁלָטוֹן
 שְׁלָמָטָה וְהַשְּׁלָטוֹן שְׁלָמָעָלה שָׁאַחוֹוִים
 מִשְׁבָּחִים אֶת תְּשִׁבָּחָת הַגְּבִירָה. הַצּוּרָה
 לשְׁבָחָה לה – זה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. כי גָּאהֲנָה
 גָּאהֲנָה – שְׁעָלה וְהַתְעַטָּר בְּעַטְרוֹתָיו
 להוֹצִיא בְּרֻכוֹת וְכָחוֹת גִּבּוּרֹות

הַקָּדוֹשׁ, בַּזְמָן שְׁשָׁבָנוּ יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ.
 לאמר בגלוֹת. לאמר בגְּאַלְתָּה יִשְׂרָאֵל.
 לאמר לעולם הבא.

אֲשִׁירָה לְהָ? נְשִׁיר הִיא אַרְיךְ לְהִיוֹת!
 מה זה אֲשִׁירָה? אֲלָא מִשּׁוּם שְׁחִי
 מִשְׁבָּחִים אֶת תְּשִׁבָּחָת הַגְּבִירָה. הַצּוּרָה
 לשְׁבָחָה לה – זה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ. כי גָּאהֲנָה
 גָּאהֲנָה – שְׁעָלה וְהַתְעַטָּר בְּעַטְרוֹתָיו
 להוֹצִיא בְּרֻכוֹת וְכָחוֹת גִּבּוּרֹות

לֹתְתָא, עַד דִּיעָבֵיד בְּשׂוֹלְטָנִיהָן לְעַיְלָא, הֲדָא הוּא רַבְתִּיב, (ישעה כד) יַפְקֹד יְיָ עַל צְבָא הַמְּרוּם בְּמָרוּם וְעַל מֶלֶכִי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.

רַמָּה בְּיָם, אָמַר ר' יְהוֹדָה, בֵּיה בְּלִילָא, אַתְעַר גְּבוּרָא תְּקִיפָּא, דְּכַתִּיב בֵּיה וַיּוֹלֶךְ יְיָ אֶת הַיּוֹם בְּרוּתָה קָדִים עַזָּה בְּל הַלִּילָה. (ס"א רַאֲתָעַר בֵּיה גְּבוּרָה תְּקִיפָּא) בְּהַחּוֹא זְמָנָא, בְּעַת מַטְרוֹגִינִיתָא מִן מַלְפָא, בְּל אַיְנוֹ אַבְלוֹסִין דְּלַתְתָא, וּבְל אַיְנוֹ שׂוֹלְטָנִין דְּלַעַיְלָא, דִּיתְמְפָרָזָן בִּידָהָא. וּבְלָהו אַתְמְפָרָז בִּידָהָא, לְמַעַבָּד בְּהוּ נֻקְמָז, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב סָום וּרְזָכְבוֹ רַמָּה בְּיָם. בְּיָם סָתָם, לְעַיְלָא וְתָתָא.

עַזִּי וּוֹמָרָת יְהָ. (שמות טו) רַבִּי חִיא פָּתָח וְאָמַר, (תהלים קלט) אַחֲרֵי וּקְדָם צְרָתָנִי וְתָשָׁת עַלְיִ בְּפָכָה. **כַּמָּה אַצְטָרִיכּוּ בְּנֵי נְשָׁא לִיקְרָא לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ**

לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ

שִׁיעָשָׁה בְּשַׁלְיִיטֵיכֶם לְמַעַלָּה. זֶהוּ שְׁבָתוֹב (ישעה כד) יַפְקֹד ה' עַל צְבָא הַמְּרוּם בְּמָרוּם וְעַל מֶלֶכִי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.

רַמָּה בְּיָם – אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בּוּ בְּלִילָה הַתְּעוּרָה גְּבוּרָה חֹזֶקָה, שְׁבָתוֹב בּוּ וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיּוֹם בְּרוּתָה קָדִים עַזָּה בְּל הַלִּילָה. (שהחעוּרָה בו גְּבוּרָה חֹזֶקָה) בָּאוֹתוֹ וּמָן בְּקַשָּׁה הַמְּלָכָה מִן הַמֶּלֶךְ אֶת בְּל אֶת

הוּא, בְּגַין דַּקְוִידָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֵּד בְּרָא עַלְמָא, (ד"ג
נ"ה ע"א) אַסְתָּבֵל בֵּיהַ בְּאַדְם לְמַהֲיוֹ שְׁלִיט עַל בְּלָא.
(נ"א לְמַהֲיוֹ שְׁלִיט בְּכֹלָא וְאַתְּבָרִי דַּו פְּרַצּוֹפִין) וְתַהֲוָה דְּמַי לְעַלְאַין
וְתַתְּאַין. נִתְחַת לֵיהַ בְּדִמוֹת יַקְרָא, וְחַמּוֹ לֵיהַ בְּרִיאָן,
בְּדִין אַתְּבָנְשָׂו לְגַבִּיהָ, וְסַגִּידָו לְקַבְּלִיהָ, וְאַיְמָתָא
וְדַחְלָא נִפְלָת עַלְיָהוּ מִדְחַלְתִּיהָ, הַדָּא הוּא דְבָתִיב,
(בראשית ט) וּמַוְרָאָבָם וְתַתְּכָם יְהִיָּה עַל כָּל חַיָּת הָאָרֶץ
וְעַל כָּל עוֹפֵה השׁמְים.

עִילְיָה לְגַגְתִּיהָ דַגְטָע, לְגַטְרִיהָ לְמַהֲיוֹ לֵיהַ חַדוֹ
עַל חַדוֹ, וְלְאַשְׁתַעַשְׁע בֵּיהַ. עָבֵד לֵיהַ
טְרוֹצְטְבּוֹלִין מַחְפִּין בְּאַבְנֵי יִקְרָא, וּמְלָאָבִין עַלְאַין
חַדְאוֹן קְמִיהָ. לְבַתֵּר פְּקִיד לֵיהַ עַל אִילְנָא חַד וְלֹא
קָאִים בְּפֻקּוֹדָא דְמַאֲרִיה.

אַשְׁבַּחֲנָא בְּסִפְרָא דְחַנוֹה, דְלִבְתָּר דְסָלִיק לֵיהַ

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

תַּחַת הָאָרֶץ וְעַל כָּל עוֹפֵה השׁמְים.
הַכְּנִים אָוֹתוֹ לְגַנוֹ לְשָׁמְרוֹ, לְהִזְוֹת לוֹ
שְׁמַחַה עַל שְׁמַחַה וְלְהַשְׁתַעַשׁ בּוֹ. עָשָׂה
לוֹ חֲפָה מְכָפָה בְּאַבְנֵים יַקְרָוִת,
וּמְלָאָכִים עַלְיוֹנִים שְׁמָחִים לְפָנָיו. אַחֲר
כֵּה צֹוָה אָוֹתוֹ עַל עַז אַחֲר, וְלֹא עַמְדָ
בְּמִצּוֹת רְבּוֹנוֹ.
מִצְאָנָי בְּסִפְרָו שֶׁל חַנוֹה, שְׁלָאָחָר
שְׁחַעַלָה אָוֹתוֹ הַקְרֹושׁ בְּרוֹךְ הוּא וְהַרָּאָה

אֶת דָקְדוֹשׁ בְּרוֹךְ הוּא, מְשׁוֹם שְׁפָאָשָׁר
בְּרָא הַקְרֹושׁ בְּרוֹךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
הַסְּתָבֵל עַל הָאָדָם לְהִזְוֹת שְׁלִיט עַל
הַבָּל, (לְחוֹזֶת שָׁלָם בְּבָל, וּנְבָרָא בְשָׁנִי פְּרַצּוֹפִים) וְהִיא
דוֹמָה לְעַלְיוֹנִים וְלְתַתְּחַזּוֹנִים. הַזְרִיד אָוֹתוֹ
בְּדִמוֹת מְכַבְּדָת, וְרָאוּ אָוֹתוֹ הַבְּרִירָות. אֶזְרָח
הַתְּבִנָּסּוּ אַלְיוֹ וְהַשְׁתַחַוו לְפָנָיו, וּפְחַד
וְאַיְמָה נִפְלוּ עַלְיָהָם מִפְחָדוֹ. זֶה שְׁבָרָתוֹב
(בראשית ט) וּמַוְרָאָבָם וְתַתְּכָם יְהִיָּה עַל כָּל

קדשא בריך הוּא, ואחמי ליה כל גנוזיא רמלבא, עלאי ותתאי, אחמי ליה אילנא דתהי, ואילנא דאתפקד עליו אָדָם, ואחמי ליה דזבתיה דאָדָם בגנטא דען. וחתמא, דאלמלי נטיר אָדָם פקודה דא, יכיל לקיימא תדירא, ולמְהֻיוֹ תדירא תפְּזָן. הוּא לא נטר פקודה דמאריה, נפק בדימום ואתענש.

רבי יצחק אמר, אָדָם דו פרצופין אֲתָבֵרִי, וְהָא אָוקימְנָא, (בראשית ב) וַיַּקְהֵל אֶחָת מִצְלָעֹתָיו, נִסְרֹוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא ואתעבידיו תְּרִין, מִמְזֹרָה וממערב, הדא הוּא דבתיוב, (תהילים קלט) אחר וקדם צְרָתָנִי. אחר דא מערב, וקדם דא מזרח.

רבי חייא אמר, מה עבד קדשא בריך הוּא, תקיין להו נקבא ושבליל שפיריותה על פלא,

---

לשון הקודש

לו את כל גני הפלדה, עליונים דו-פרצופים, והרי בארכנו, שם ט ויקח ותתונים, הראה לו את עין חחים אחת מצלעתיו – נסרו הקדוש בריך הוא ונעשה שניים, מזרחה וממערב. וזה מקום של אָדָם בְּנֵן עָדו. וראה, שאלמלה שמר אָדָם מצוחה זו, יכול לעמוד תמיד ולהיות שם תמיד. הוּא לא שמר מצות רבונו – יצא בדימום ונענש. **רבי יצחק אמר, אָדָם נברא על הכל, והבניש לְאָדָם. והוא שפטוב**

וַיַּעֲבֹר לְאָדָם, הִנֵּה הוּא דְבָתִיב וַיַּבְן יְהִי אֱלֹהִים
אֶת הַצְלָע אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדָם לְאָשָׁה. תֵּא חִזֵּין,
מַה בְּתִיב לְעִילָּא, וַיַּקְרַב אֶחָת מַצְלָעָתוֹ. מַאי אֶחָת.
כִּמְהָ דְאַת אָמֵר (שיר השירים ו) אֶחָת הִיא יוֹגַנְתִּי תִּמְרֵתִי
אֶחָת הִיא לְאָמָה. מַצְלָעָתוֹ: מַפְטָרוֹי. בִּמְהָ דְאַת
אָמֵר, (שמות כו) וַיַּלְצַלֵּעַ הַמְשָׁבֵן.

רַבִּי יְהוֹדָה אָמֵר, קָדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא גְּשֻׁמָּתָא עַלְאָה
יְהִב בֵּיה בָּאָדָם, וּבְלִיל בֵּיה חַבְמָתָא וּסְכִלְתָּנוּ
לְמַנְדָע כֹּלָא. מִאן אַתָּר יְהִב בֵּיה גְּשֻׁמָּתָא. ר' יִצְחָק
אָמֵר, מִאַתָּר דְשָׁאָר גְּשֻׁמָּתֵינוּ קָדִישֵׁין קָא אַתְּינוּ.

רַבִּי יְהוֹדָה אָמֵר, מַהְכָא. דְבָתִיב, (בראשית א) הַזּוֹצָא
הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, מִאן הָאָרֶץ. מִהַהוּא אַתָּר
דְמַקְדָשָׁא אַשְׁתַבָּח בֵּיה. נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ חַיָּה סְתִמָּה,
דָא נֶפֶשׁ אֶדֶם קָרְמָאָה דְכָלָא.

לשון הקידוש

וַיַּבְן הִי אֱלֹהִים אֶת הַצְלָע אֲשֶׁר לְקַח מִן
הָאָדָם לְאָשָׁה. בָא רַאה מַה בָּתוּב
לְמַעְלָה? וַיַּקְרַב אֶחָת מַצְלָעָתוֹ. מַה זֶה
אֶחָת? בָמו שָׁנָא מַר (שיר ו) אֶחָת הִיא
יוֹגַנְתִּי תִּמְרֵתִי אֶחָת הִיא לְאָמָה. מַצְלָעָתוֹ
— מַצְרָדִיו, בָמו שָׁנָא מַר (שמות כו) וַיַּלְצַלֵּעַ
הַמְשָׁבֵן.

רַבִּי יְהוֹדָה אָמֵר, הַקְדוּשָׁ בָּרוּךְ הוּא נָתָן
גְּשֻׁמָּה עַלְיוֹנָה בָּאָדָם, וּבְלִיל בָּה חַבְמָה
הָרָאשָׁן שֶׁל הַבְּלָבָב.

רבי חייא אמר, אדם היה ידע חכמתא עללה,
יתיר מפלא כי עליyi, והוה מסתכל בכלא,
ידע ואשתתמודע למאירה, יתר מצל שאר בני
עלמא. בתר דחוב, אסתימיו מגיה מבועי דחכמתא,
מה בתיב (נ"א מה רבתיב) (בראשית ג) וישלחו יי' אלhim
מן ענן לעבוד את האדמה.

רבי אבא אמר, אדם הראשון מדבר ונוקבא
אשתתבח, הדא הוא דבתיב, (בראשית א) ויאמר
אלhim נעשה אדם בצלמנו בדמותינו, ועל דא,
דבר ונוקבא את עבידיו בחדא, ואת פרשו לברור. ואי
תימא, הדא אמר האדמה אשר לך ממש. הבי
הוא ודאי, הדא היא נוקבא, והוא יודשא בריך הוא
אשתתף עמה, הדא הוא דבר ונוקבא, וכלא הוא
מליה חדא.

לשון הקודש

רבי חייא אמר, אדם היה יודע חכמה
עליזה יותר מפלא כי השרת, והיה
מסתכל בכל, יודע ונודע לרבותו יותר
מצל שאר בני העולם. לאחר שחתא
נסתמו ממנו מעינות החכמה. מה
בתוב? (מה שפטות) (שם ג) וישלחו ה'
אלhim מן ענן לעבד את האדמה.
רבי אבא אמר, אדם הראשון מזכיר

רַבִּי יוֹסֵי אמר, עַזִּי וּזְמֻרָת יְהָ, אִינְנוּ דְכָלִילָן דָא
בְּדָא וְלֹא אֲתָפֶרְשָׁאָן דָא מִן דָא וְלֹעֲלָמִין
אִינְנוּ בְּחַבִּיבָתָא, בְּרַעֲוָתָא חָדָא, דְמַתְפָּנָן אֲשֶׁתְבָחוּ
(נ"א אֲתָמְשָׁבָה) מַשְׁיכָן דְגַחְלִין וּמַבּוּעָן לְאַסְתָּפְקָא כְלָא,
וְלֹבְרָכָא כְלָא, לֹא בְּדִיבּוּ מִימִי מַבּוּעָן, בָּמָה דָאָת
אָמֵר (ישעיה נח) וּבְמֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יָכֹבוּ מִימִיוּ
וְעַל דָא וְיהִי לְיִשְׁוֹעָה, דְבָגִינִי כֵה, מַלְכָא קְדִישָׁא
מַשִּׁיךְ וְאַחֲסִין לְתֹתָא, וְאַתְעַר יְמִינָא לְמַעַבְדָן גַּסְיוֹן.

זה אליו ואנווה. דא צדיק, דמגיה נפקין ברקאנ
בזוניג. ואנווה: בההוא אחר דחביבותא
אשרtabach ביה, ודא הוּא מקדשא. אלהי אבי
וארוממגהו, משה קאמיר דא, לגבוי אחר דלואי
אתין מההוא סטרא וועל דא (חו) שלימותא דכלא
הוּא בההוא אחר. (נ"א בהאי קרא).

לשון הקידוש

רַבִּי יוֹסֵי אמר, עַזִּי וּזְמֻרָת יְהָ, אַתָּם
הַבְּלּוּלִים וְהַבָּזָה וְלֹא נְפָרְדִים וְהַמָּתָה,
וְלֹעֲלָמִים הַם בְּחַבִּיבוֹת, בְּרַצְוֹן אֶחָד,
שְׁמָשָׁם נְמִצָּאוֹת (אמשָׁבָה) מַשְׁיכָות הַחַלִּים
וְהַמְעִינּוֹת לְסִפְקָה לְפָלָל וְלֹבְרָךְ אֶת הַפָּלָל,
לֹא מְכַבִּים מִימִי הַמְעִינּוֹת, בָּמוֹ שְׁנָאָמֵר
(ישעיה נח) וּבְמֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יָכֹבוּ
מִימִיוּ, וְעַל וְיהִי לְיִשְׁוֹעָה, שֶׁבְשִׁבְלִי
כֵה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מֹשֶׁךְ וּמוֹרֵשׁ לִמְתָה,